

Grundskolan hösten 2009

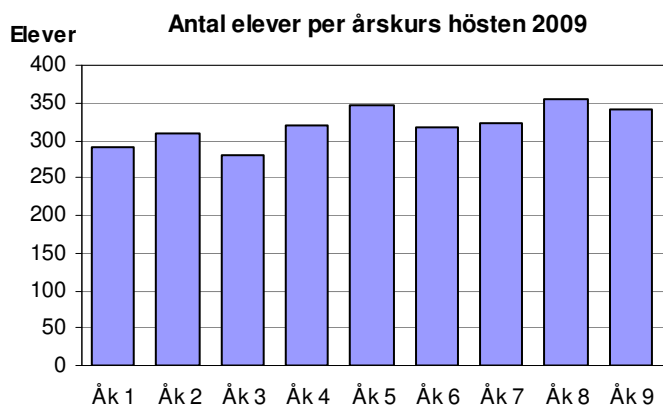
Sjunkande antal elever

Antalet elever i de åländska grundskolorna höstterminen 2009 är 2 887, varav 1 865 på lågstadiet och 1 022 på högstadiet. Pojkarna är något fler än flickorna, 1 483 respektive 1 404. Av eleverna går 56 i klassbunden specialundervisning, medan träningsundervisningen omfattar 32 elever.

Tabell 1. Grundskolelever efter undervisningstyp, kön och stadium 2009

	Totalt	Kön		Stadium	
		Flickor	Pojkar	Lågstadiet	Högstadiet
Totalt	2 887	1 404	1 483	1 865	1 022
Allmänundervisning	2 799	1 375	1 424	1 815	984
Specialundervisning	56	18	38	34	22
Träningsundervisning	32	11	21	16	16

De som gick ut högstadiet i våras var över 60 flera än de som började ettan i augusti. Trots det har totalantalet elever i grundskolan sjunkit med endast 32 sedan höstterminen 2008. I alla enskilda årskurser (2-9) går nu flera elever jämfört med föregående årskurs hösten 2008. Årskurserna på lågstadiet omfattar i genomsnitt 311 elever, medan högstadieårskursernas medelstorlek är 341 elever. Eftersom de årskullar som står i beråd att börja sin skolgång de närmaste åren omfattar omkring 300 barn eller färre, ser tendensen med sjunkande elevantal ut att fortsätta.

Beskrivning av statistiken

Detta meddelande innehåller statistik om eleverna i de åländska grundskolorna, deras språkstudier samt vissa uppgifter om skolornas datautrustning. Det huvudsakliga statistiska måttet är antalet elever, som redovisas fördelat efter bl.a. skola, årskurs, kommun, typ av undervisning och val av frivilliga språk. Statistiken gäller situationen i början av läsåret 2009–2010, eller den 20 augusti 2009. Vissa jämförelser med tidigare år görs också.

Definitioner och förklaringar:

Landskommuner	Alla kommuner utom Mariehamn
Landsbygden	Alla kommuner på fasta Åland utom Mariehamn
Skärgården	Brändö, Föglö, Kumlinge, Kökar, Sottunga och Vårdö
-	Exakt 0 enheter
.	Uppgift ologisk, kan ej förekomma
..	Uppgift saknas

Statistiken baseras på uppgifter som ÅSUB har begärt in från de kommunala skolförvaltningarna. Uppgifterna har sänts in till ÅSUB via e-post antingen direkt från skolorna eller via skoldirektörerna. Insamlingen är en totalundersökning och uppgifter från samtliga grundskolor ligger till grund för statistiken. ÅSUB har gjort vissa kompletteringar och korrigeringar av statistiken efter kontakter med skolorna och skolförvaltningarna.

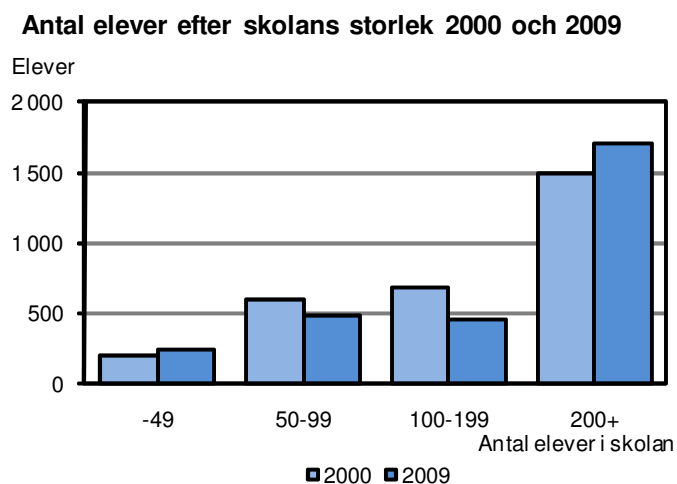
ÅSUB publicerar sedan år 2000 ett årligt meddelande med grundskolestatistik. Ytterligare statistik om grundskolan, bl.a. flera tidsserier och mera detaljerade uppgifter om de enskilda skolorna, kan man hitta på ÅSUBs hemsida (www.asub.ax). Statistik om lärarna i grundskolan och andra delar av det åländska skolväsendet publiceras vart tredje år, senast 2008. Övrig årlig utbildningsstatistik som ÅSUB ger ut gäller utbildningen efter grundskolan och vid Högskolan på Åland, avlagda examina, utbildning som inte leder till examen samt studerande utanför Åland. En ny prognos om det framtida elevunderlaget på Åland ges ut i början av 2010. All utbildningsstatistik är tillgänglig på hemsidan i form av publikationer, databaser och exceltabeller.

Den åländska grundskolan

Grundskolan är obligatorisk och omfattar nio årskurser, varav årskurs 1-6 hör till lågstadiet och årskurs 7-9 till högstadiet. Grundskolorna upprätthålls av kommunerna. Mariehamn har fyra egna grundskolor, varav två är lågstadier, en är högstadium och en, Strandnäs skola, omfattar båda stadier. Landsbygdskommunerna och Vårdö har egna lågstadieskolor, men samarbetar om högstadieundervisningen genom Norra Ålands högstadiedistrikt (Godby högstadieskola) respektive Södra Ålands högstadiedistrikt (Kyrkby högstadieskola). Godby högstadieskola handhar även den klassbundna specialundervisningen (SAN) på lågstadiet för sina medlemskommuner. Skärgårdskommunerna utom Vårdö har var och en egna skolor med både låg- och högstadium. Högstadieläverna från Sottunga går i skola i Föglö två dagar i veckan. Träningsundervisningen för elever med utvecklingsstörning (STR) upprätthålls av Kyrkby högstadieskola för hela Åland. Denna undervisning är elvaårig och börjar vid sex års ålder. I statistiken redovisas träningsundervisningens elever så att sjuåringarna hänförs till årskurs ett, åttaåringarna till årskurs 2 etc. Sexåringarna redovisas här sammanslagna med årskurs ett, medan den sista årskursen redovisas som årskurs 10.

De sex största skolorna har 60 procent av eleverna

Totalt finns det 25 grundskolor, varav 16 har mindre än 100 elever, vilket framgår av *tabell 2* där skolorna och eleverna visas fördelade efter skolornas elevantal. Sexton av skolorna har endast lågstadium, en endast högstadium och åtta både låg- och högstadium. Av de sistnämnda är det fem skärgårdsskolor som har lågstadie- och högstadieundervisning i samma skola. Godby och Kyrkby högstadieskolor har lågstadieelever bara inom special- respektive träningsundervisningen. Bara sex skolor har mer än 200 elever, men i dessa skolor går nästan 60 procent av eleverna. Av högstadieeleverna går 95 procent och av lågstadieeleverna 39 procent i skolor av denna storleksordning. I de åtta skolor som har under femtio elever går åtta procent av eleverna.

Tabell 2. Antal skolor och elever efter skolornas elevantal hösten 2009

	Antal elever i skolan						
	Totalt	-9	10-29	30-49	50-99	100-199	200+
Antal skolor	25	1	3	5	7	3	6
Med bara lågstadium	16	1	1	3	6	3	2
Med bara högstadium	1	-	-	-	-	-	1
Med både låg- och högstadium	8	-	2	2	1	-	3
Antal elever	2 887	5	58	174	485	456	1 709
Lågstadiet	1 865	5	48	150	471	456	735
Högstadiet	1 022	-	10	24	14	-	974
Procent av eleverna	100,0	0,2	2,0	6,0	16,8	15,8	59,2
Lågstadiet	100,0	0,3	2,6	8,0	25,3	24,5	39,4
Högstadiet	100,0	-	1,0	2,3	1,4	-	95,3

Allt mellan 5 och 400 elever per skola

I *tabell 3* presenteras antalet elever i de enskilda grundskolorna efter kön och årskurs. Specialklasserna och träningsundervisningen framgår skilt under respektive skola. Skolorna är grupperade efter kommun. Mariehamn har fyra skolor, medan Jomala, Finström, Saltvik och Brändö har två skolor vardera. Övriga kommuner har en grundskola var. Strandnäs skola och Kyrkby högstadium är de största skolorna med 402 respektive 360 elever. Godby och Övernäs högstadieskolor har runt 250 elever vardera, medan Ytternäs och Vikingaåsen är de enda renodlade

lågstadieskolor som når över nivån 200 elever. Lappo och Sottunga har de minsta skolorna med fem respektive tio elever. Av skolorna med under 50 elever finns sex i skärgården. På fasta Åland är det Geta, Lumparlands och Pålseböle skolor som tillhör denna grupp av mindre läroinrättningar.

Tabell 3. Antal elever efter skola samt kön och årskurs hösten 2009

Skolorna efter kommun	Totalt	Kön		Lågstadiet							Högstadiet				
		Flickor	Pojkar	Totalt	Åk 1	Åk 2	Åk 3	Åk 4	Åk 5	Åk 6	Totalt	Åk 7	Åk 8	Åk 9	Åk 10
Åland	2 887	1 404	1 483	1 865	292	310	279	321	346	317	1 022	322	355	342	3
Brändö															
Brändö skola	33	13	20	23	3	5	4	3	4	4	10	4	4	2	-
Lappo skola	5	-	5	5	-	-	-	2	-	3	-	-	-	-	-
Eckerö															
Eckerö skola	61	30	31	61	10	11	11	6	12	11	-	-	-	-	-
Finström															
Källbo skola	129	60	69	129	21	22	24	20	24	18	-	-	-	-	-
Pålseböle skola	45	24	21	45	7	6	7	12	7	6	-	-	-	-	-
Föglö															
Föglö skola	60	31	29	46	7	9	10	8	3	9	14	6	2	6	-
Geta															
Geta skola	22	10	12	22	5	6	4	4	3	-	-	-	-	-	-
Hammarland															
Näfsby skola	91	46	45	91	15	15	10	18	19	14	-	-	-	-	-
-därav spec.klass. (SAN)	3	-	3	3	-	-	-	1	2	-	-	-	-	-	-
Jomala															
Södersunda skola	91	50	41	91	13	23	13	16	16	10	-	-	-	-	-
-därav spec.klass. (SAN)	1	-	1	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Vikingaåsens skola	200	88	112	200	30	41	29	29	45	26	-	-	-	-	-
-därav spec.klass. (SAN)	1	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kumlinge															
Kumlinge skola	26	12	14	19	5	2	2	4	4	2	7	2	-	5	-
Kökar															
Kökar skola	30	12	18	16	2	4	1	7	-	2	14	6	4	4	-
Lemland															
Lemlands skola	147	74	73	147	23	26	22	25	32	19	-	-	-	-	-
-därav spec.klass. (SAN)	2	1	1	2	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Lumparland															
Lumparlands skola	34	17	17	34	4	2	7	6	10	5	-	-	-	-	-
Saltvik															
Rangsby skola	55	26	29	55	11	10	8	8	8	10	-	-	-	-	-
Ödkarby skola	71	34	37	71	7	11	16	15	8	14	-	-	-	-	-
Sottunga															
Sottunga skola	10	8	2	7	1	-	3	-	-	3	3	1	-	2	-
Sund															
Sunds skola	56	24	32	56	8	6	6	13	10	13	-	-	-	-	-
Vårdö															
Vårdö skola	32	16	16	32	8	8	4	2	8	2	-	-	-	-	-
Mariehamn															
Strandnäs skola	402	196	206	263	38	39	40	41	52	53	139	49	53	37	-
-därav spec.klass. (SAN)	25	10	15	16	5	2	2	3	2	2	9	6	2	1	-
Ytternäs skola	245	114	131	245	38	38	32	50	43	44	-	-	-	-	-
Övernäs skola	180	92	88	180	32	23	22	29	34	40	-	-	-	-	-
Övernäs högstadieskola	244	125	119	-	-	-	-	-	-	-	244	79	78	87	-
Norra Ålands högstadiestrikt															
Godby högstadieskola	258	132	126	11	-	1	2	2	3	3	247	74	88	85	-
-därav spec.klass. (SAN)	20	6	14	11	-	1	2	2	3	3	9	2	2	5	-
Södra Ålands högstadiestrikt															
Kyrkby högstadieskola	360	170	190	16	4	2	2	1	1	6	344	101	126	114	3
-därav spec.klass. (SAN)	4	1	3	-	-	-	-	-	-	-	4	1	1	2	-
-därav trän.und. (STR)	32	11	21	16	4	2	2	1	1	6	16	4	5	4	3

Norra Ålands högstadiestrikt omfattar kommunerna Finström, Geta, Saltvik, Sund och Vårdö.

Södra Ålands högstadiestrikt omfattar kommunerna Eckerö, Hammarland, Jomala, Lemland och Lumparland.

Träningsundervisningen på grundskolenivå för hela Åland är förlagd till Kyrkby högstadieskola.

SAN = specialundervisning, anpassade lärokurser. STR = specialundervisning, träningsundervisning

Elva procent av ålänningarna går i grundskolan

Av de totalt 2 887 grundskoleleverna är 1 404 flickor och 1 483 pojkar. Könsfördelningen varierar mellan skolorna. Brändö och Kökar har en betydande majoritet pojkar, medan flickorna utgör ett flertal i Södersunda.

Årskursernas storlek varierar av naturliga orsaker mest i de mindre skolorna, där det i vissa fall saknas elever helt på vissa klasser, men även i de större skolorna finns det betydande skillnader mellan antalet elever på olika årskurser. Den största årskursen totalt sett utgörs av åttorna som är 355 stycken, medan det går minst elever i trean, eller 279 stycken.

Tabell 4 visar antalet elever kommunvis, d.v.s. hur många elever från varje kommun som går i grundskolan. Antalet framgår skilt för allmänundervisning, specialundervisning samt träningsundervisning. Man ser också hur många elever varje kommun har i sina egna skolor, i skolor som man upprätthåller gemensamt med andra kommuner samt i andra kommuners skolor. Den största gruppen som går i annan kommuns skola är elever från Järsö-Nåtöområdet i Lemland som av geografiska orsaker går i skola i Mariehamn.

Inklusive fem åländska elever som går i skola utanför Åland är totalantalet grundskolelever 2 892. Detta innebär att nästan elva procent av ålänningarna är grundskolelever.

Tabell 4. Antal elever efter kommun hösten 2009

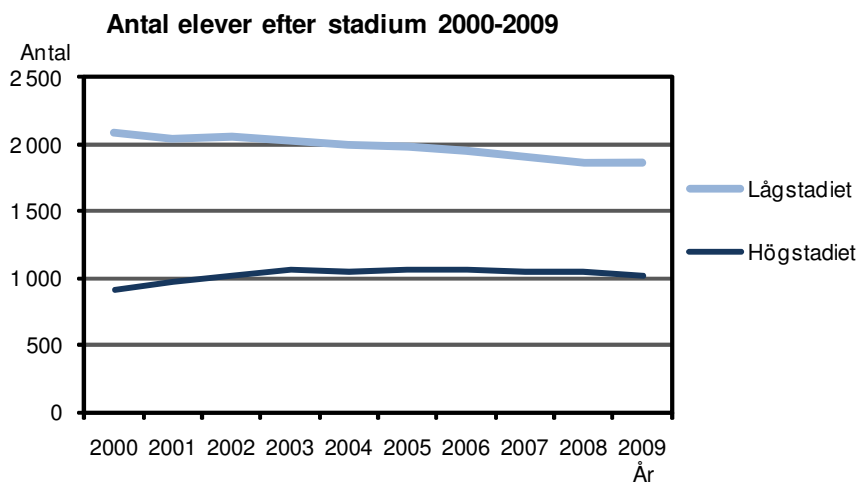
Elevens hemkommun	Elever totalt		Typ av undervisning			Typ av skola		
	Antal	Procent av Åland	Allmän	Special (SAN)	Tränings (STR)	Egen	Gemensam	Annan kommuns
Brändö	38	1,3	38	-	-	38	-	-
Eckerö	96	3,3	94	-	2	59	36	1
Finström	287	9,9	270	10	7	174	112	1
Föglö	60	2,1	60	-	-	60	-	-
Geta	43	1,5	39	-	4	22	21	-
Hammarland	151	5,2	144	5	2	91	59	1
Jomala	457	15,8	450	4	3	291	154	12
Kumlinge	26	0,9	26	-	-	25	-	1
Kökar	29	1,0	29	-	-	29	-	-
Lemland	260	9,0	257	2	1	147	65	48
Lumparland	52	1,8	52	-	-	34	18	-
Saltvik	194	6,7	185	7	2	126	68	-
Sottunga	10	0,3	10	-	-	10	-	-
Sund	114	3,9	111	3	-	56	54	4
Vårdö	49	1,7	49	-	-	32	16	1
Mariehamn	1 026	35,5	990	25	11	1 011	11	4
Landskomm.	1 866	64,5	1 814	31	21	1 194	603	69
- Landsbygden	1 654	57,2	1 602	31	21	1 000	587	67
- Skärgården	212	7,3	212	-	-	194	16	2
Åland	2 892	100,0	2 804	56	32	2 205	614	73

Med Gemensam skola avses högstadieskola som kommunen upprätthåller i form av kommunalförbund tillsammans med andra kommuner. Också träningsundervisningen vid Kyrkby högstadieskola ingår i denna kategori.

Fem elever som går i skola utanför Åland ingår i Annan kommuns skola.

Sjunkande elevantal både på låg- och högstadiet

Tabell 5 och 6 visar hur antalet elever har förändrats under perioden 2000–2009, dels efter årskurs, dels i de enskilda skolorna. Antalet grundskolelever nådde sin kulmen 2003, då det var nästan 3 100, varefter det har minskat och nu är under 2 900. Antalet lågstadieelever har visat en sjunkande tendens hela perioden, medan antalet högstadieelever ökade fram till 2005 för att sedan börja minska.

Tabell 5. Antal elever efter årskurs höstterminerna 2000–2009

Stadium Årskurs	År									
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Totalt	2 993	3 012	3 078	3 094	3 047	3 058	3 003	2 947	2 919	2 887
Lågstadiet	2 081	2 038	2 059	2 031	1 998	1 989	1 946	1 901	1 871	1 865
Högstadiet	912	974	1 019	1 063	1 049	1 069	1 057	1 046	1 048	1 022
1	339	319	348	310	306	336	316	275	301	292
2	340	343	320	342	308	308	330	314	276	310
3	338	343	351	329	345	308	312	340	318	279
4	359	338	347	352	333	352	305	311	345	321
5	339	357	340	352	354	333	349	312	315	346
6	366	338	353	346	352	352	334	349	316	317
7	303	366	341	355	347	353	351	336	352	322
8	306	301	368	339	360	348	356	352	337	355
9	300	305	306	368	339	365	345	358	356	342
10	3	2	4	1	3	3	5	-	3	3

De sjunkande trenderna kan förklaras med att de sista av de stora årskullarna från ”baby-boomens” år 1988–1995 först har lämnat lågstadiet och nu håller på att gå ut högstadiet. Denna effekt har dock mildrats en del av årliga flyttningsöverskott för Åland i de yngre åldersgrupperna som har gjort att årsklasserna har vuxit något. Åldersstrukturen är dock sådan att antalet grundskolelever kommer att fortsätta sjunka de närmaste åren trots det tillskott som inflyttningen kan väntas ge. Mera fakta om den väntade utvecklingen av antalet elever finns i ÅSUBs prognos av det framtida elevunderlaget på Åland. En ny prognos för elevunderlaget kommer i början av 2010.

Antalet elever som går ut grundskolan årligen sammanfaller inte helt med antalet nior, se *tabell 7*. Orsaker till skillnaderna är att antalet elever kan ändras från höstterminen till vårterminen samt att

eleverna i träningsundervisningen går ytterligare ett år och lämnar grundskolan först det år de fyller sjuutton år. De senaste åren har antalet elever som gått ut grundskolan varit i storleksordningen 350 stycken per år, medan nybörjarna har varit omkring 300.

Tabell 6. Antal elever efter skola och distrikt höstterminerna 2000–2009

Skola Distrikt	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Åland	2 993	3 012	3 078	3 094	3 047	3 058	3 003	2 947	2 919	2 887
Brändö	61	58	60	62	57	53	45	43	38	33
Lappo	8	5	8	6	7	6	4	5	5	5
Eckerö	71	73	77	70	65	65	66	58	58	61
Emkarby	50	50	48	50	47
Källbo (Godby) ¹⁾	83	81	75	75	84	140	128	126	131	129
Pålsböle	56	54	60	59	57	58	61	55	50	45
Föglö	58	59	56	54	59	59	56	56	60	60
Geta	42	40	37	33	26	25	25	20	21	22
Näfsby	117	112	123	115	104	100	97	89	85	91
Södersunda	104	103	85	83	81	83	86	79	90	91
Vikingaåsen	217	216	219	223	224	232	212	201	205	200
Enklinge	6	7	6	4
Kumlinge ²⁾	45	44	42	40	41	32	29	27	24	26
Kökar	31	31	31	33	35	33	37	33	34	30
Lemland	135	122	138	135	126	135	136	141	144	147
Lumparland	29	32	30	30	31	27	31	35	33	34
Rangsby	58	62	62	63	61	57	48	50	52	55
Ödkarby	71	73	78	76	76	68	71	77	70	71
Sottunga	16	17	14	14	14	14	12	12	12	10
Sund	89	87	94	91	94	90	90	80	65	56
Vårdö	30	30	30	26	23	26	28	23	27	32
Strandnäs ³⁾	381	372	370	384	405	409	408	415	412	402
Ytternäs	252	256	262	259	260	262	266	257	247	245
Övernäs	232	211	206	209	210	198	191	182	171	180
Övernäs hs	199	224	245	247	223	227	230	245	244	244
Godby hs	226	251	266	279	255	257	242	249	260	258
Kyrkby hs	326	342	356	374	382	402	404	389	381	360
-därav trän.und. (STR)	31	32	32	32	33	31	31	28	30	32
Distrikt										
Mariehamn	1 064	1 063	1 083	1 099	1 098	1 096	1 095	1 099	1 074	1 071
Södra Ål. högst.distrikt ⁴⁾	968	968	996	998	980	1 013	1 001	964	966	952
Norra Ål. högst.distrikt	705	728	750	752	723	721	693	680	676	668
Övriga skärgården	225	221	217	213	213	197	183	176	173	164
Träningsundervisningen	31	32	32	32	33	31	31	28	30	32

¹⁾ När Källbo skola öppnades 2005 ersatte den Godby och Emkarby skolor

²⁾ När Enklinge skola stängdes 2004 överfördes eleverna till Kumlinge skola

³⁾ För 2000 är siffrorna för Strandnäs summerade för de två separata skolor som fanns då (låg- respektive högstadium)

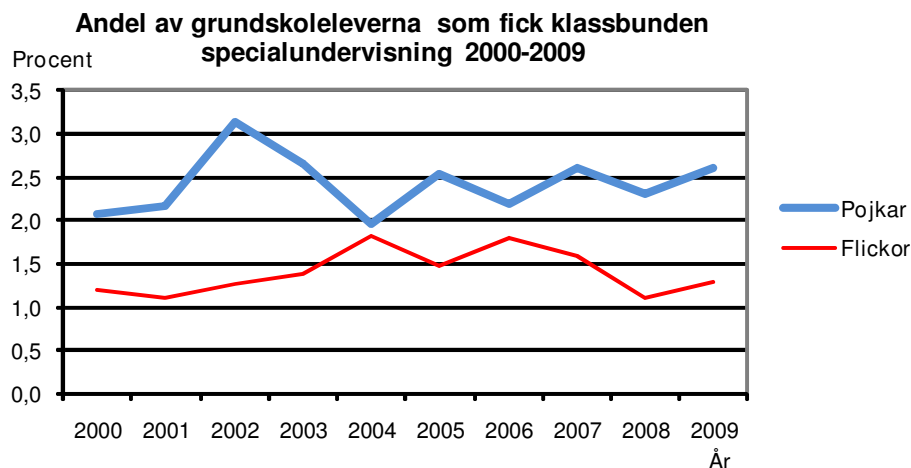
⁴⁾ Exklusive träningsundervisningen

Tabell 7. Elever som gått ut grundskolan vårterminerna 2001–2009

Kön Betyg	År									
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	
Totalt	297	299	310	357	339	359	344	353	355	
Därav med skiljebetyg	-	1	1	2	1	-	1	-	1	
Flickor	145	142	142	187	156	169	172	165	180	
Därav med skiljebetyg	-	-	-	1	-	-	1	-	-	
Pojkar	152	157	168	170	183	190	172	188	175	
Därav med skiljebetyg	-	1	1	1	1	-	-	-	1	

Flera pojkar än flickor i specialklass

Den klassbundna specialundervisningen (SAN) omfattar 56 elever, vilket är två procent av samtliga elever. Andelen av pojkarna är högre än av flickorna vilket har varit fallet hela 2000-talet. En förändring har däremot skett såtillvida att det i början av decenniet var en större andel av lågstadieleverna än av högstadieleverna som gick i specialklass, medan förhållandet på senare år har blivit det motsatta.

Hösten 2009 går 2,6 procent av pojkarna och 1,3 procent av flickorna i specialklass. På högstadiet är könsfördelningen i specialklasserna jämn, medan det på lågstadiet är till övervägande del pojkar som får denna form av undervisning.

Tabell 8. Elever i klassbunden specialundervisning efter kön och årskurs hösten 2009

Kön	Totalt	Lågstadiet							Högstadiet			
		Totalt	Åk 1	Åk 2	Åk 3	Åk 4	Åk 5	Åk 6	Totalt	Åk 7	Åk 8	Åk 9
Antal												
Totalt	56	34	7	3	5	7	7	5	22	9	5	8
Flickor	18	7	2	-	2	-	1	2	11	7	2	2
Pojkar	38	27	5	3	3	7	6	3	11	2	3	6
Procent av samtliga elever												
Totalt	2,0	1,8	2,4	1,0	1,8	2,2	2,0	1,6	2,2	5,1	3,1	2,4
Flickor	1,3	0,8	1,4	-	1,6	-	0,6	1,2	2,2	4,5	1,2	1,1
Pojkar	2,6	3,0	3,4	2,1	2,4	4,9	3,7	1,8	2,2	1,3	1,7	3,4

Procenten anger andel av alla elever på respektive årskurs exklusive träningsundervisningen (STR).

Tabell 9. Andel elever i klassbunden specialundervisning efter kön och stadium 2000–2009, procent

Stadium Kön	År									
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Grundskolan totalt	1,7	1,7	2,2	2,0	1,9	2,0	2,0	2,1	1,7	2,0
Flickor	1,2	1,1	1,3	1,4	1,8	1,5	1,8	1,6	1,1	1,3
Pojkar	2,1	2,2	3,1	2,6	2,0	2,5	2,2	2,6	2,3	2,6
Lågstadiet	1,8	1,7	2,0	1,4	1,4	1,3	1,7	1,6	1,6	1,8
Flickor	1,5	1,3	1,0	0,8	0,9	0,9	1,6	1,3	1,0	0,8
Pojkar	2,2	2,2	3,0	2,1	1,8	1,7	1,8	2,1	2,3	3,0
Högstadiet	1,2	1,4	2,8	3,1	2,9	3,3	2,7	3,0	1,9	2,2
Flickor	0,5	0,7	1,9	2,5	3,6	2,6	2,1	2,1	1,1	2,2
Pojkar	1,9	2,1	3,6	3,7	2,2	4,0	3,2	3,8	2,7	2,2

Tre procent av ettorna är sex år

Skolgången inleds vanligen det år eleven fyller sju år, men i vissa fall börjar någon elev tidigare eller senare. *Tabell 10* visar åldersfördelningen för ettorna enligt den ålder de kommer att ha den 31 december 2009. Av de totalt 288 ettorna började 272, eller 94 procent, skolan det år de fyller sju år, medan 9 började som sexåringar. Sju stycken är åtta år eller äldre. Av de elever som skulle ha börjat skolan i höst är det sex som har fått uppskov till nästa år.

Tabell 10. Antal elever i årskurs 1 efter ålder och kön hösten 2009

Ålder	Antal			Procent		
	Totalt	Flickor	Pojkar	Totalt	Flickor	Pojkar
Totalt	288	145	143	100,0	100,0	100,0
6 år	9	4	5	3,1	2,8	3,5
7 år	272	138	134	94,4	95,2	93,7
8+ år	7	3	4	2,4	2,1	2,8

Tabellen omfattar inte elever i träningsundervisningen.

Språkstudier

Studierna i engelska, som är ett obligatoriskt språk, börjar i de flesta skolor i årskurs 3. Två skolor har dock undervisning i engelska redan från ettan och sex skolor från tvåan. Detta betyder att nästan 30 procent av eleverna i årskurs 2 läser engelska.

Som frivilligt språk kan eleverna välja mellan finska, tyska och franska. Vilka av språken som är möjliga att läsa redan på lågstadiet varierar mellan kommunerna. I de flesta kommuner börjar studierna av de frivilliga språken på femman, men i några redan på fyran. På högstadiet kan man läsa två olika frivilliga språk. Att det finns relativt utförliga statistikuppgifter om språkstudierna i grundskolan beror på att valfriheten är betydande när det gäller språkundervisningen. Detta gör att det finns olika alternativ för när språkstudierna börjar och framför allt beträffande elevernas val av frivilliga språk. Därför är det av intresse att kunna se hur dessa valmöjligheter tar sig konkret uttryck och vilka skillnader det finns i detta avseende mellan könen, mellan olika skolor och mellan olika årskurser.

Över 85 procent av sexorna läser finska

Studierna av frivilliga språk på lågstadiet framgår i *tabell 11* samt i *tabell 12*, där utvecklingen på årskurs sex år 2000–2009 visas. Hur stor andel som läser språk före årskurs fem beror på både i hur många skolor man har möjlighet att välja språk och hur stor del av eleverna som har utnyttjat denna möjlighet. I årskurs fyra läser fem procent av eleverna valfria språk, i årskurs fem 85 procent och i årskurs sex 88 procent. Finska dominerar de frivilliga språkstudierna på lågstadiet. Några procent läser tyska och franska.

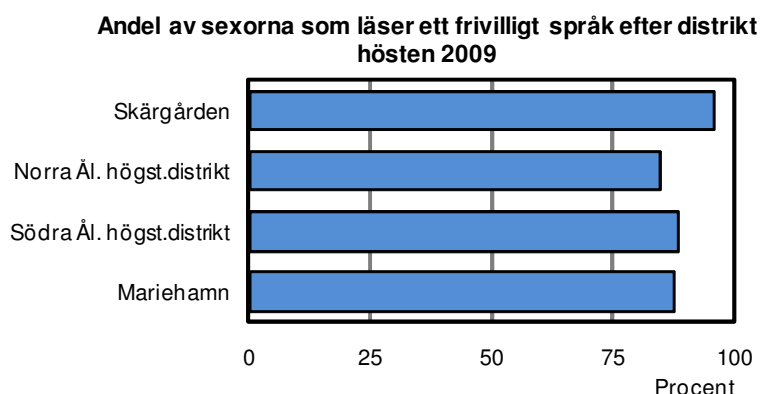
Tabell 11. Frivilliga språkstudier på lågstadiet efter kön och årskurs hösten 2009

Språk	Antal elever	Procent av eleverna per årskurs					
		1	2	3	4	5	6
Kön	åk 1 - 6						
Elever med valfritt språk							
Totalt	581	-	-	-	4,7	84,9	87,8
Flickor	295	-	-	-	3,5	87,7	89,6
Pojkar	286	-	-	-	5,6	82,4	85,7
Finska							
Totalt	546	-	-	-	4,7	76,5	85,9
Flickor	280	-	-	-	3,5	79,1	89,0
Pojkar	266	-	-	-	5,6	74,2	82,3
Tyska							
Totalt	30	-	-	-	2,5	4,6	1,9
Flickor	11	-	-	-	2,1	4,3	0,6
Pojkar	19	-	-	-	2,8	4,9	3,4
Franska							
Totalt	21	-	-	-	2,5	3,8	-
Flickor	10	-	-	-	2,1	4,3	-
Pojkar	11	-	-	-	2,8	3,3	-

Tabellen omfattar inte elever i träningsundervisningen.

Inom ramen för en försöksverksamhet prövar åtta elever i Föglö på att läsa finska, tyska och franska på åk 4.

Hur stor del av eleverna som väljer att läsa något frivilligt språk varierar mellan skolorna. I vissa skolor läser alla elever på årskurs 6 ett frivilligt språk, medan andelen i andra skolor ligger mellan 70 och 80 procent. I diagrammet visas dessa uppgifter sammanslagna till större distrikt.

Språkstudiernas popularitet har varierat en hel del under perioden 2000–2009. Varje år har en större andel av flickorna än av pojkarna läst ett frivilligt språk på sexan. År 2009 är andelen för flickorna 90 procent och för pojkarna 86 procent, vilket innebär att skillnaden mellan könen fortsättningsvis ligger på den låga nivå som den varit på sedan 2006. Under första delen av decenniet var skillnaden mellan flickorna och pojkarna betydligt större.

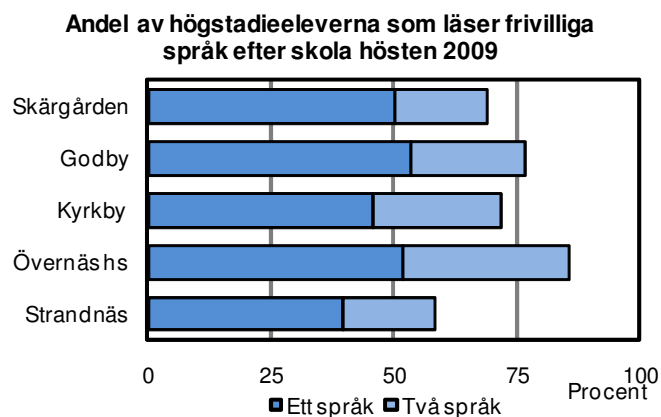
Tabell 12. Frivilliga språkstudier på årskurs 6 efter kön år 2000–2009, procent av eleverna

Språk Kön	År									
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Elever med valfritt språk										
Totalt	90,6	93,4	86,5	82,1	84,8	86,2	86,7	89,0	85,3	87,8
Flickor	96,3	95,5	93,9	92,9	90,7	94,4	88,8	91,2	86,8	89,6
Pojkar	84,4	91,7	79,9	71,9	79,8	77,8	84,6	86,9	83,8	85,7
Finska										
Totalt	81,3	84,8	80,5	76,6	78,2	78,5	79,8	84,1	80,4	85,9
Flickor	86,3	88,3	89,7	86,3	83,9	83,7	81,1	87,1	82,2	89,0
Pojkar	75,7	81,8	72,3	67,4	73,4	73,1	78,4	81,1	78,8	82,3
Tyska										
Totalt	4,1	6,0	5,2	3,5	4,0	4,3	4,2	3,2	4,8	1,9
Flickor	3,2	3,2	3,6	4,2	4,3	5,6	4,7	1,2	4,6	0,6
Pojkar	5,2	8,3	6,5	2,8	3,7	2,9	3,7	5,1	5,0	3,4
Franska										
Totalt	5,2	2,7	0,9	2,0	2,6	3,4	2,7	1,7	-	-
Flickor	6,8	3,9	0,6	2,4	2,5	5,1	3,0	2,9	-	-
Pojkar	3,5	1,7	1,1	1,7	2,7	1,8	2,5	0,6	-	-

Tabellen omfattar inte elever i träningsundervisningen.

Tre fjärdedelar läser frivilliga språk på högstadiet

Tabellerna 13–15 visar elevernas språkval på högstadiet. I högstadiet kan man välja att läsa finska, tyska och franska som valfria språk. Man kan läsa inget, ett eller flera av språken. Av högstadieeleverna läser 26 procent två frivilliga språk och 48 procent ett språk, medan 26 procent inte läser något frivilligt språk.

Det finns rätt stora variationer mellan skolorna när det gäller hur stor del av eleverna som har valt att läsa olika språk. Övernäs högstadieskola har den högsta andelen av eleverna som läser två frivilliga språk, eller 34 procent, följd av Brändö med 30 procent. Finska läses i alla nio skolor med högstadieundervisning, tyska i sju och franska i sex skolor.

Tabell 13. Frivilliga språkstudier på högstadiet efter skola hösten 2009, procent

Skola	Andel elever efter språk			Andel elever efter antal språk		
	Finska	Tyska	Franska	Inget	Ett	Två
Totalt	65,7	19,0	15,1	25,7	48,4	25,8
Brändö	100,0	30,0	-	-	70,0	30,0
Föglö	71,4	-	14,3	28,6	57,1	14,3
Kumlinge	71,4	28,6	-	28,6	42,9	28,6
Kökar	42,9	14,3	7,1	50,0	35,7	14,3
Sottunga	33,3	-	-	66,7	33,3	-
Strandnäs	49,6	15,8	11,5	41,7	39,6	18,7
Övernäs hs	74,6	22,1	20,9	14,3	51,6	34,0
Godby	70,0	15,0	15,0	23,5	53,4	23,1
Kyrkby	62,5	21,6	13,7	28,4	45,7	25,9

Tabellen omfattar inte elever i träningsundervisningen.

Totalt i högstadiet läser 66 procent av eleverna finska, 19 procent tyska och 15 procent franska. För finska och franska gäller att en större andel av flickorna än av pojkarna har valt att studera dessa språk, medan könsfördelningen är jämn bland dem som läser tyska. Någon enstaka läser tre frivilliga språk, men ingår här i kategorin två språk. Det är fråga om någon elev som redan har goda kunskaper i ett av de frivilliga språken och enbart avlägger prov i detta språk utan att delta i undervisningen. Av flickorna läser 31 procent två språk mot 20 procent av pojkarna. Andelen pojkar som inte läser något frivilligt språk är 32 procent mot 19 procent för flickorna.

Om man jämför årskurserna när det gäller de frivilliga språkstudierna ser man att andelen elever som inte läser något frivilligt språk är betydligt högre bland niorna än bland sjuorna. Andelen som

läser ett språk håller en jämn nivå i alla tre årskurser, medan andelen som läser två språk är betydligt mindre i årskurs nio än i årskurs sju.

Nivå A2 innebär att språket börjat läsas på lågstadiet, medan B1 och B2 står för språk som påbörjas på högstadiet. B1 är en längre lärokurs, minst sex veckotimmar, och B2 en kortare lärokurs, minst fyra veckotimmar. Av dem som läser finska på högstadiet har större delen A2-finska, medan det för tyskans och franskans del är B1 som dominerar.

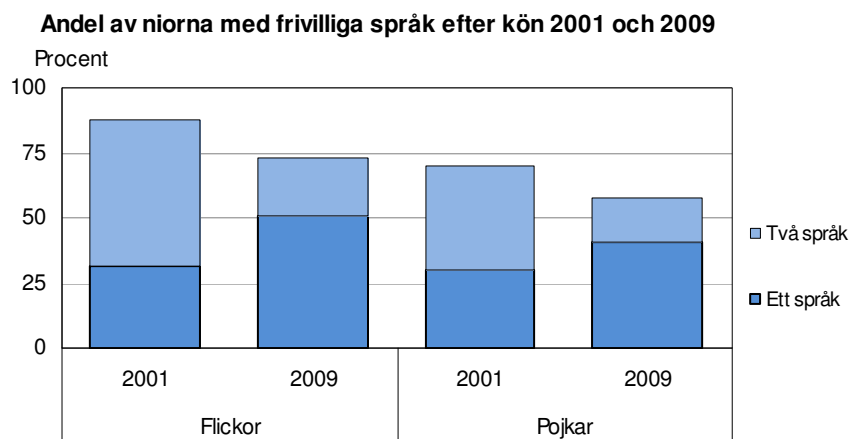
Tabell 14. Frivilliga språkstudier på högstadiet efter kön och årskurs hösten 2009

	Åk 7-9		Procent av eleverna per årskurs		
	Antal	Procent	7	8	9
Antal språk					
Totalt					
Inget friv. språk	259	25,7	20,4	22,3	34,3
Ett språk	487	48,4	47,8	51,1	46,2
Två språk	260	25,8	31,8	26,6	19,5
Flickor					
Inget friv. språk	96	19,0	15,3	14,0	27,3
Ett språk	252	49,9	43,3	54,7	51,1
Två språk	157	31,1	41,4	31,4	21,6
Pojkar					
Inget friv. språk	163	32,5	25,5	30,3	42,0
Ett språk	235	46,9	52,2	47,8	40,7
Två språk	103	20,6	22,4	21,9	17,3
De enskilda språken					
Finska					
Totalt	661	65,7	65,1	72,3	59,5
Flickor	363	71,9	70,7	80,8	64,2
Pojkar	298	59,5	59,6	64,0	54,3
Tyska					
Totalt	191	19,0	24,2	18,0	15,1
Flickor	96	19,0	24,8	15,1	17,6
Pojkar	95	19,0	23,6	20,8	12,3
Franska					
Totalt	152	15,1	21,4	13,4	10,9
Flickor	102	20,2	29,3	20,3	11,9
Pojkar	50	10,0	13,7	6,7	9,9
Nivå					
Finska					
A2	572	56,9	56,9	65,7	47,6
B1	89	8,8	8,2	6,6	11,8
B2	-	-	-	-	-
Tyska					
A2	25	2,5	4,1	2,3	1,2
B1	162	16,1	19,8	15,4	13,3
B2	4	0,4	0,3	0,3	0,6
Franska					
A2	13	1,3	0,0	1,7	2,1
B1	137	13,6	21,4	11,1	8,9
B2	2	0,2	-	0,6	-

Tabellen omfattar inte elever i träningsundervisningen.

Minskat intresse för de frivilliga språken

Under första delen av 2000-talet var det runt 80 procent av niorna som läste något frivilligt språk, men på senare år har andelen sjunkit mot 70 procent för att 2009 vara nere på 66 procent. År 2001 läste nästan hälften av eleverna på årskurs nio två frivilliga språk, men denna andel ligger nu under 20 procent. Nedgången i språkstudier har skett både för flickor och pojkar.

Tabell 15. Frivilliga språkstudier på årskurs 9 år 2000–2009, procent av eleverna

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Antal språk										
Totalt										
Inget friv. språk	..	21,7	31,1	22,2	16,4	23,1	29,0	27,9	31,2	34,3
Ett språk	..	30,7	37,0	47,7	55,5	47,5	50,1	53,8	48,7	46,2
Två språk	..	47,7	32,1	30,1	28,1	29,4	20,9	18,3	20,1	19,5
Flickor										
Inget friv. språk	..	12,6	18,0	15,1	13,6	13,1	19,7	15,2	21,5	27,3
Ett språk	..	31,5	33,8	49,5	46,1	48,2	53,8	57,9	48,6	51,1
Två språk	..	55,9	48,2	35,4	40,3	38,7	26,6	26,8	29,9	21,6
Pojkar										
Inget friv. språk	..	29,9	42,2	30,1	18,8	31,8	38,4	38,7	40,9	42,0
Ett språk	..	29,9	39,8	45,7	63,5	46,9	46,5	50,3	48,9	40,7
Två språk	..	40,1	18,7	24,3	17,7	21,4	15,1	11,0	10,2	17,3
De enskilda språken										
Finska										
Totalt	77,1	68,3	62,0	66,3	74,9	68,9	63,8	67,9	64,6	59,5
Flickor	80,3	78,3	74,1	71,9	81,2	77,4	71,7	79,9	74,6	64,2
Pojkar	74,0	59,2	51,8	60,1	69,6	61,5	55,8	57,6	54,5	54,3
Tyska										
Totalt	35,0	29,3	23,0	22,7	23,0	22,2	16,8	10,1	13,6	15,1
Flickor	41,5	34,3	30,9	22,4	24,7	25,6	19,7	11,6	16,4	17,6
Pojkar	28,7	24,8	16,3	23,1	21,5	19,3	14,0	8,9	10,8	12,3
Franska										
Totalt	12,8	16,0	14,8	14,8	14,0	12,5	11,3	12,4	11,0	10,9
Flickor	17,0	25,2	25,9	21,4	20,8	19,6	15,6	20,1	17,5	11,9
Pojkar	8,7	7,6	5,4	7,5	8,3	6,3	7,0	5,8	4,5	9,9

Tabellen omfattar inte elever i träningsundervisningen.

Hälften åker skolskjuts

Tabell 16 visar att över 1 500 elever, eller något över hälften får skolskjuts. Andelen är högst på landsbygden, över 80 procent. Till Mariehamns skolor får bara knappt fem procent av eleverna skjuts, bland dem eleverna från Järsö-Nåtöområdet.

Tabell 16. Skolskjutsar hösten 2009

Region	Elever totalt	Elever som får skol-skjuts	Därav skjuts-berättigade	Procent av eleverna som får skolskjuts
Mariehamn	1 071	51	70	4,8
Landsbygden	1 625	1 319	1 099	81,2
Skärgården	196	141	130	71,9
Åland	2 892	1 511	1 299	52,2

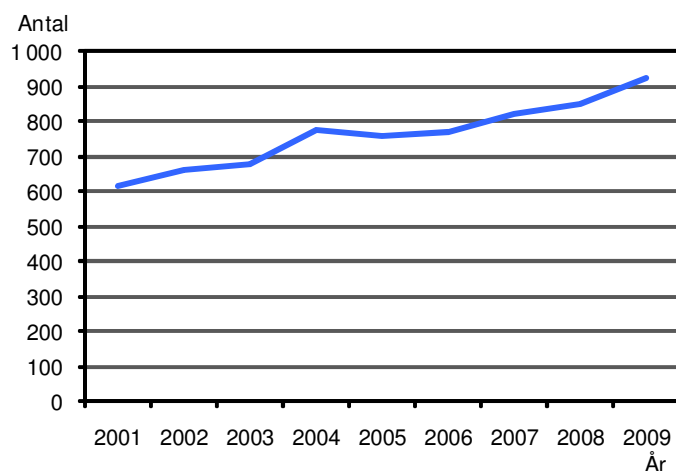
Regionindelningen avser skolornas läge och inte elevernas hemkommuner.

Fortsatt ökning av antalet datorer

Tabell 17 ger en översikt över skolornas datautrustning och tabell 18 visar utvecklingen från 2001 och framåt. Totalt har de åländska grundskolorna 927 datorer, vilket är en ökning med 75 från i fjol. Drygt 320 av datorerna är anskaffade år 2007 eller senare. Nästan 720 används främst för undervisning och studier. Om man sätter denna siffra i förhållande till antalet elever blir resultatet fyra elever per dator. Datortätheten varierar dock betydligt mellan skolorna. Allt från nio till mindre än två elever per dator förekommer.

Internetanslutningarna har förändrats betydligt sedan år 2001 såtillvida att modem- och ISDN-anslutningarna har ersatts med bredband. År 2009 har 11 skolor ADSL, 14 fast förbindelse och 9 trådlöst bredband.

Antal datorer i bruk 2001-2009

Tabell 17. Datorer i skolorna hösten 2009

Skola	Antal datorer				Elever per dator	Internetanslutning		
	I bruk	Anskaffade 2007 eller senare	Används främst för undervisn. o. studier	- av dessa med Inter- netanslutn.		Fast förbind.	ADSL (bred- band)	Tråd- löst bred- band
Totalt	927	321	718	710	4,0	14	11	9
Brändö	20	20	12	12	2,8	-	1	-
Lappo	4	2	4	3	1,3	-	1	-
Eckerö	16	1	12	12	5,1	1	-	-
Källbo	40	9	34	34	3,8	-	1	-
Pålsböle	15	2	13	13	3,5	-	1	-
Föglö	33	4	20	20	3,0	-	1	1
Geta	13	3	10	10	2,2	1	-	-
Näfsby	19	-	16	16	5,7	1	-	-
Södersunda	39	15	30	30	3,0	1	-	1
Vikingaåsen	45	6	34	34	5,9	1	-	1
Kumlinge	22	7	14	14	1,9	-	1	-
Kökar	11	11	8	8	3,8	-	1	-
Lemland	50	5	45	45	3,3	-	1	-
Lumparland	20	12	17	17	2,0	-	1	1
Rangsby	29	17	27	27	2,0	1	-	1
Ödkarby	24	14	20	20	3,6	-	-	1
Sottunga	7	5	6	6	1,7	-	1	1
Sund	10	6	6	6	9,3	1	-	1
Vårdö	14	8	11	10	2,9	1	-	-
Strandnäs	112	16	84	84	4,8	1	-	-
Ytternäs	59	2	40	40	6,1	1	-	-
Övernäs	50	-	39	39	4,6	1	-	-
Övernäs hs	51	5	39	39	6,3	1	1	-
Godby hs	112	45	80	74	3,2	1	-	1
Kyrkby hs	112	106	97	97	3,7	1	-	-

Tabell 18. Datorer och nätanslutningar 2001–2009

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Datorer									
Datorer i bruk	616	663	678	778	761	772	820	852	927
Används främst för undervisning och studier	510	550	544	631	611	618	666	679	718
Elever per dator	5,9	5,6	5,7	4,8	5,0	4,9	4,4	4,3	4,0
Antal skolor med olika Internetanslutningar									
Fast förbindelse	10	9	10	10	12	12	..	12	14
ADSL (bredband)	-	2	7	14	12	14	..	13	11
Trådlöst bredband	-	-	-	-	3	2	..	5	9
ISDN	15	12	8	2	-	-	..	-	-
Modem	3	4	2	-	-	-	..	-	-

ÅS
UP

Ålandsvägen 26
PB 1187
AX - 22 111 MARIEHAMN